പദ്മപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 1 (സൃഷ്ടിഖണ്ഡമ്)/അധ്യായഃ 16

http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org//sa.wikisource.org/s/j54

< പദ്മപുരാണമ് | ഖണ്ഡഃ 1 (സൃഷ്ടിഖണ്ഡമ്)

← അധ്യായഃ 15 **പദ്മപുരാണമ്** അധ്യായഃ 17 →
അധ്യായഃ 16
വേദവ്യാസഃ

ഭീഷ്മ ഉവാച.

യദേതത്കഥിതം ബ്രഹ്മംസ്തീർഥമാഹാത്മ്യമുത്തമമ്.

കമലസ്യാഭിപാതേന തീർഥം ജാതം ധരാതലേ1.

തത്രസ്ഥേന ഭഗവതാ വിഷ്ണുനാ ശംകരേണ ച.

യത്കൃതം മുനിശാർദൂല തത്സർവം പരികീർത്തയ2.

കഥം യജ്ഞോ ഹി ദേവേന വിഭുനാ തത്ര കാരിതഃ.

കേ സദസ്യാ ഋത്വിജശ്ച ബ്രാഹ്മണാഃ കേ സമാഗതാഃ3.

കേ ഭാഗാസ്തസ്യ യജ്ഞസ്യ കിം ദ്രവ്യം കാ ചദക്ഷിണാ.

കാ വേദീ കിം പ്രമാണം ച കൃതം തത്ര വിരംചിനാ4.

യോ യാജ്യഃ സർവദേവാനാം വേദൈഃ സർവത്ര പഠ്യതേ.

കം ച കാമമഭിധ്യായന്വേധാ യജ്ഞം ചകാര ഹ5.

യഥാസൗ ദേവദേവേശോ ഹ്യജരശ്ചാമരശ്ച ഹ.

തഥാ ചൈവാക്ഷയഃ സ്വർഗസ്തസ്യ ദേവസ്യ ദൃശ്യതേ6.

അന്യേഷാം ചൈവ ദേവാനാം ദത്തഃ സ്വർഗോ മഹാത്മനാ.

അഗ്നിഹോത്രാർഥമുത്പന്നാ വേദാ ഓഷധയസ്തഥാ7.

യേ ചാന്യേ പശവോ ഭൂമൗ സർവേ തേ യജ്ഞകാരണാത്.
സൃഷ്ടാ ഭഗവതാനേന ഇത്യേഷാ വൈദികീ ശ്രുതിഃ8.
തദത്ര കൗതുകം മഹ്യം ശ്രുത്വേദം തവ ഭാഷിതമ്.
യം കാമമധികൃത്യൈകം യത്ഫലം യാം ച ഭാവനാം9.
കൃതശ്ചാനേന വൈ യജ്ഞഃ സർവം ശംസിതുമർഹസി.
ശതരൂപാ ച യാ നാരീ സാവിത്രീ സാ ത്വിഹോച്യതേ10.
ഭാര്യാ സാ ബ്രഹ്മണഃ പ്രോക്താഃ ഋഷീണാം ജനനീ ച സാ.
പുലസ്ത്യാദ്യാന്മുനീൻസപ്ത ദക്ഷാദ്യാംസ്തു പ്രജാപതീൻ11.
സ്വായംഭുവാദീംശ്ച മനൂൻസാവിത്രീ സമജീജനത്.
ധർമപത്നീം തു താം ബ്രഹ്മാ പുത്രിണീം ബ്രഹ്മണഃ പ്രിയഃ12.
പതിവ്രതാം മഹാഭാഗാം സുവ്രതാം ചാരുഹാസിനീം.
കഥം സതീം പരിത്യജ്യ ഭാര്യാമന്യാമവിംദത13.
കിം നാമ്നീ കിം സമാചാരാ കസ്യ സാ തനയാ വിഭോഃ.
ക്വ സാ ദൃഷ്ടാ ഹി ദേവേന കേന ചാസ്യ പ്രദർശിതാ14.
കിം രൂപാ സാ തു ദേവേശീ ദൃഷ്ടാ ചിത്തവിമോഹിനീ.
യാം തു ദൃഷ്ട്വാ സ ദേവേശഃ കാമസ്യ വശമേയിവാൻ15.
വർണതോ രൂപതശ്ചൈവ സാവിത്ര്യാസ്ത്വധികാ മുനേ.
യാ മോഹിതവതീ ദേവം സർവലോകേശ്വരം വിഭുമ്16.
യഥാ ഗൃഹീതവാന്ദേവോ നാരീം താം ലോകസുംദരീം.
യഥാ പ്രവൃത്തോ യജ്ഞോസൗ തഥാ സർവം പ്രകീർതയ17.
താം ദൃഷ്ട്വാ ബ്രഹ്മണഃ പാർശ്വേ സാവിത്രീ കിം ചകാര ഹ.
സാവിത്ര്യാം തു തദാ ബ്രഹ്മാ കാം തു വൃത്തിമവർത്തത18.
സന്നിധൗ കാനി വാക്യാനി സാവിത്രീ ബ്രഹ്മണാ തദാ.
ഉക്താപ്യുക്തവതീ ഭൂയഃ സർവം ശംസിതുമർഹസി19.
കിം കൃതം തത്ര യുഷ്മാഭിഃ കോപോ വാഥ ക്ഷമാപി വാ.
യത്കൃതം തത്ര യദ്ദൃഷ്ടം യത്തവോക്തം മയാ ത്വിഹ20.

വിസ്തരേണേഹ സർവാണി കർമാണി പരമേഷ്ഠിനഃ.

ശ്രോതുമിച്ഛാമ്യശേഷേണ വിധേര്യജ്ഞവിധിം പരം21.

കർമണാമാനുപൂർവ്യം ച പ്രാരംഭോ ഹോത്രമേവ ച.

ഹോതുർഭക്ഷോ യഥാ്ചാപി പ്രഥമാ കസ്യ കാരിതാ22.

കഥം ച ഭഗവാന്വിഷ്ണുഃ സാഹായ്യം കേന കീദൃശം.

അമരൈർവാ കൃതം യച്ച തദ്ഭവാന്വക്തുമർഹതി23.

ദേവലോകം പരിത്യജ്യ കഥം മർത്യമുപാഗതഃ.

ഗാർഹപത്യം ച വിധിനാ അന്വാഹാര്യം ച ദക്ഷിണമ്24.

അഗ്നിമാഹവനീയം ച വേദീം ചൈവ തഥാ സ്രുവമ്.

പ്രോക്ഷണീയം സ്രുചം ചൈവ ആവഭൃഥ്യം തഥൈവ ച25.

അഗ്നീംസ്ത്രീംശ്ച യഥാ ചക്രേ ഹവ്യഭാഗവഹാൻഹി വൈ.

ഹവ്യാദാംശ്ച സുരാംശ്ചക്രേ കവ്യാദാംശ്ച പിതൄനപി26.

ഭാഗാർഥം യജ്ഞവിധിനാ യേ യജ്ഞാ യജ്ഞകർമണി.

യൂപാൻസമിത്കുശം സോമം പവിത്രം പരിധീനപി27.

യജ്ഞിയാനി ച ദ്രവ്യാണി യഥാ ബ്രഹ്മാ ചകാര ഹ.

വിബഭ്രാജ പുരാ യശ്ച പാരമേഷ്ഠ്യേന കർമണാ28.

ക്ഷണാ നിമേഷാഃ കാഷ്ഠാശ്ച കലാസ്ത്രൈകാല്യമേവ ച.

മുഹൂർതാസ്തിഥയോ മാസാ ദിനം സംവത്സരസ്തഥാ29.

ഋതവഃ കാലയോഗാശ്ച പ്രമാണം ത്രിവിധം പുരാ.

ആയുഃ ക്ഷേത്രാണ്യപചയം ലക്ഷണം രൂപസൗഷ്ഠവമ്30.

ത്രയോ വർണാസ്ത്രയോ ലോകാസ്ത്രൈവിദ്യം പാവകാസ്ത്രയഃ.

ത്രൈകാല്യം ത്രീണി കർമാണി ത്രയോ വർണാസ്ത്രയോ ഗുണാഃ31.

സൃഷ്ടാ ലോകാഃ പരാഃ സ്രഷ്ട്രാ യേ ചാന്യേനല്പചേതസാ.

യാ ഗതിർധർമയുക്താനാം യാ ഗതിഃ പാപകർമണാം32.

ചാതുർവർണ്യസ്യ പ്രഭവശ്ചാതുർവർണ്യസ്യ രക്ഷിതാ.

ചതുർവിദ്യസ്യ യോ വേത്താ ചതുരാശ്രമസംശ്രയഃ33.

യഃ പരം ശ്രൂയതേ ജ്യോതിര്യഃ പരം ശ്രൂയതേ തപഃ.
യഃ പരം പരതഃ പ്രാഹ പരം യഃ പരമാത്മവാൻ34.
സേതുര്യോ ലോകസേതൂനാം മേധ്യോ യോ മേധ്യകർമണാമ്.
വേദ്യോ യോ വേദവിദുഷാം യഃ പ്രഭുഃ പ്രഭവാത്മനാമ്35.
അസുഭൂതശ്ച ഭൂതാനാമഗ്നിഭൂതോഗ്നിവർചസാമ്.
മനുഷ്യാണാം മനോഭൂതസ്തപോഭൂതസ്തപസ്വിനാമ്36.
വിനയോ നയവൃത്തീനാം തേജസ്തേജസ്വിനാമപി.
ഇത്യേതത്സർവമഖിലാൻസൃജൻലോകപിതാമഹഃ37.
യജ്ഞാദ്ഗതിം കാമന്വൈച്ഛത്കഥം യജ്ഞേ മതിഃ കൃതാ.
ഏഷ മേ സംശയോ ബ്രഹ്മന്നേഷ മേ സംശയഃ പരഃ38.
ആശ്ചര്യഃ പരമോ ബ്രഹ്മാ ദേവൈർദൈത്യൈശ്ച പഠ്യതേ.
കർമണാശ്ചര്യഭൂതോപി തത്ത്വതഃ സ ഇഹോച്യതേ39.
പുലസ്ത്യ ഉവാച.
പ്രശ്നഭാരോ മഹാനേഷ ത്വയോക്തോ ബ്രഹ്മണശ്ച യഃ.
യഥാശക്തി തു വക്ഷ്യാമി ശ്രൂയതാം തത്പരം യശഃ40.
സഹസ്രാസ്യം സഹസ്രാക്ഷം സഹസ്രചരണം ച യമ്.
സഹസ്രശ്രവണം ചൈവ സഹസ്രകരമവ്യയമ്41.
സഹസ്രജിഹ്വം സാഹസ്രം സഹസ്രപരമം പ്രഭും.
സഹസ്രദം സഹസ്രാദിം സഹസ്രഭുജമവ്യയമ്42.
ഹവനം സവനം ചൈവ ഹവ്യം ഹോതാരമേവ ച.
പാത്രാണി ച പവിത്രാണി വേദീം ദീക്ഷാം ചരും സ്രുവമ്43.
സ്രുക്സോമമവഭൃഥംചൈവ പ്രോക്ഷണീം ദക്ഷിണാ ധനമ്.
അദ്ധ്വര്യും സാമഗം വിപ്രം സദസ്യാൻസദനം സദഃ44.
യൂപം സമിത്കുശം ദർവീ ചമസോലൂഖലാനി ച.
പ്രാഗ്വംശം യജ്ഞഭൂമിം ച ഹോതാരം ബന്ധനം ച യത്45.
ഹ്രസ്വാന്യതിപ്രമാണാനി പ്രമാണസ്ഥാവരാണി ച.

പ്രായശ്ചിത്താനി വാജാശ്ച സ്ഥംഡിലാനി കുശാസ്തഥാ46.
മംത്രം യജ്ഞം ച ഹവനം വഹ്നിഭാഗം ഭവം ച യം.
അഗ്രേഭുജം ഹോമഭുജം ശുഭാർചിഷമുദായുധം47.
ആഹുർവേദവിദോ വിപ്രാ യോ യജ്ഞഃ ശാശ്വതഃ പ്രഭുഃ.
യാം പൃച്ഛസി മഹാരാജ പുണ്യാം ദിവ്യാമിമാം കഥാം48.
യദർഥം ഭഗവാൻബ്രഹ്മാ ഭൂമൗ യജ്ഞമഥാകരോത്.
ഹിതാർഥം സുരമർത്യാനാം ലോകാനാം പ്രഭവായ ച49.
ബ്രഹ്മാഥ കപിലശ്ചൈവ പരമേഷ്ഠീ തഥൈവ ച.
ദേവാഃ സപ്തർഷയശ്ചൈവ ത്ര്യംബകശ്ച മഹായശാഃ50 1.16.50.
സനത്കുമാരശ്ച മഹാനുഭാവോ മനുർമഹാത്മാ ഭഗവാൻപ്രജാപതിഃ.
പുരാണദേവോഥ തഥാ പ്രചക്രേ പ്രദീപ്തവൈശ്വാനരതുല്യതേജാഃ51.
പുരാ കമലജാതസ്യ സ്വപതസ്തസ്യ കോടരേ.
പുഷ്കരേ യത്ര സംഭൂതാ ദേവാ ഋഷിഗണാസ്തഥാ52.
ഏഷ പൗഷ്കരകോ നാമ പ്രാദുർഭാവോ മഹാത്മനഃ.
പുരാണം കഥ്യതേ യത്ര വേദസ്മൃതിസുസംഹിതം53.
വരാഹസ്തു ശ്രുതിമുഖഃ പ്രാദുർഭൂതോ വിരിംചിനഃ.
സഹായാർഥം സുരശ്രേഷ്ഠോ വാരാഹം രൂപമാസ്ഥിതഃ54.
വിസ്തീർണം പുഷ്കരേ കൃത്വാ തീർഥം കോകാമുഖം ഹി തത്.
വേദപാദോ യൂപദംഷ്ട്രഃ ക്രതുഹസ്തശ്ചിതീമുഖഃ55.
അഗ്നിജിഹ്വോ ദർഭരോമാ ബ്രഹ്മശീർഷോ മഹാതപാഃ.
അഹോരാത്രേക്ഷണോ ദിവ്യോ വേദാംഗഃ ശ്രുതിഭൂഷണഃ56.
ആജ്യനാസഃ സ്രുവതുംഡഃ സാമഘോഷസ്വനോ മഹാൻ.
സത്യധർമമയഃ ശ്രീമാൻകർമവിക്രമസത്കൃതഃ57.
പ്രായശ്ചിത്തനഖോ ധീരഃ പശുജാനുർമഖാകൃതിഃ.
ഉദ്ഗാത്രാംത്രോ ഹോമലിംഗോ ഫലബീജമഹൗഷധിഃ58.
വായ്വംതരാത്മാ മംത്രാസ്ഥിരാപസ്ഫിക്സോമശോണിതഃ.

വേദസ്കംധോ ഹവിർഗംധോ ഹവ്യകവ്യാതിവേഗവാൻ59.

പ്രാഗ്വംശകായോ ദ്യുതിമാന്നാനാദീക്ഷാഭിരർചിതഃ.

ദക്ഷിണാഹൃദയോ യോഗീ മഹാസത്രമയോ മഹാൻ60.

ഉപാകർമേഷ്ടിരുചിരഃ പ്രവർഗ്യാവർതഭൂഷണഃ.

ഛായാപത്നീസഹായോ വൈ മണിശൃംഗമിവോച്ഛ്രിതഃ61.

സർവലോകഹിതാത്മാ യോ ദംഷ്ട്രയാഭ്യുജ്ജഹാരഗാമ്.

തതഃ സ്വസ്ഥാനമാനീയ പൃഥിവീം പൃഥിവീധരഃ62.

തതോ ജഗാമ നിർവാണം പൃഥിവീധാരണാദ്ധരിഃ.

ഏവമാദിവരാഹേണ ധൃത്വാ ബ്രഹ്മഹിതാർഥിനാ63.

ഉദ്ധൃതാ പുഷ്കരേ പൃഥ്വീ സാഗരാംബുഗതാ പുരാ.

വൃതഃ ശമദമാഭ്യാം യോ ദിവ്യേ കോകാമുഖേ സ്ഥിതഃ64.

ആദിത്യൈർവസുഭിഃ സാധ്യൈർമരുദ്ഭിർദൈവതൈഃ സഹ.

രുദ്രൈർവിശ്വസഹായൈശ്ച യക്ഷരാക്ഷസകിന്നരൈഃ65.

ദിഗ്ഭിർവിദിഗ്ഭിഃ പൃഥിവീ നദീഭിഃ സഹ സാഗരൈഃ.

ചരാചരഗുരുഃ ശ്രീമാൻബ്രഹ്മാ ബ്രഹ്മവിദാംവരഃ66.

ഉവാച വചനം കോകാമുഖം തീർഥം ത്വയാ വിഭോ.

പാലനീയം സദാ ഗോപ്യം രക്ഷാ കാര്യാ മഖേ ത്വിഹ67.

ഏവം കരിഷ്യേ ഭഗവംസ്തദാ ബ്രഹ്മാണമുക്തവാൻ.

ഉവാച തം പുനർബ്രഹ്മാ വിഷ്ണും ദേവം പുരഃ സ്ഥിതമ്68.

ത്വം ഹി മേ പരമോ ദേവസ്ത്വം ഹി മേ പരമോ ഗുരുഃ.

ത്വം ഹി മേ പരമം ധാമ ശക്രാദീനാം സുരോത്തമ69.

ഉത്ഫുല്ലാമലപദ്മാക്ഷ ശത്രുപക്ഷ ക്ഷയാവഹ.

യഥാ യജ്ഞേന മേ ധ്വംസോ ദാനവൈശ്ച വിധീയതേ70.

തഥാ ത്വയാ വിധാതവ്യം പ്രണതസ്യ നമോസ്തു തേ.

വിഷ്ണുരുവാച.

ഭയം ത്യജസ്വ ദേവേശ ക്ഷയം നേഷ്യാമി ദാനവാൻ71.

യേ ചാന്യേ വിഘ്നകർതാരോ യാതുധാനാസ്തഥാഽസുരാഃ.
ഘാതയിഷ്യാമ്യഹം സർവാൻസ്വസ്തി തിഷ്ഠ പിതാമഹ72.
ഏവമുക്ത്വാ സ്ഥിതസ്തത്ര സാഹായ്യേന കൃതക്ഷണഃ.
പ്രവവുശ്ച ശിവാ വാതാഃ പ്രസന്നാശ്ച ദിശോ ദശ73.
സുപ്രഭാണി ച ജ്യോതീംഷി ചംദ്രം ചക്രുഃ പ്രദക്ഷിണമ്.
ന വിഗ്രഹം ഗ്രഹാശ്ചക്രുഃ പ്രസേദുശ്ചാപി സിംധവഃ74.
നീരജസ്കാ ഭൂമിരാസീത്സകലാ ഹ്ലാദദാസ്ത്വപഃ.
ജഗ്മുഃ സ്വമാർഗം സരിതോ നാപി ചുക്ഷുഭുരർണവാഃ75.
ആസൻശുഭാനീംദ്രിയാണി നരാണാമംതരാത്മനാമ്.
മഹർഷയോ വീതശോകാ വേദാനുച്ചൈരവാചയൻ76.
യജ്ഞേ തസ്മിൻഹവിഃ പാകേ ശിവാ ആസംശ്ച പാവകാഃ.
പ്രവൃത്തധർമസദ്വൃത്താ ലോകാ മുദിതമാനസാഃ77.
വിഷ്ണോഃ സത്യപ്രതിജ്ഞസ്യ ശ്രുത്വാരിനിധനാ ഗിരഃ.
തതോ ദേവാഃ സമായാതാ ദാനവാ രാക്ഷസൈസ്സഹ78.
ഭൂതപ്രേതപിശാചാശ്ച സർവേ തത്രാഗതാഃ ക്രമാത്.
ഗംധർവാപ്സരസശ്ചൈവ നാഗാ വിദ്യാധരാഗണാഃ79.
വാനസ്പത്യാശ്ചൗഷധയോ യച്ചേഹേദ്യച്ച നേഹതി.
ബ്രഹ്മാദേശാന്മാരുതേന ആനീതാഃ സർവതോ ദിശഃ80.
യജ്ഞപർവതമാസാദ്യ ദക്ഷിണാമഭിതോദിശമ്.
സുരാ ഉത്തരതഃ സർവേ മര്യാദാപർവതേ സ്ഥിതാഃ81.
ഗംധർവാപ്സരസശ്ചൈവ മുനയോ വേദപാരഗാഃ.
പശ്ചിമാം ദിശമാസ്ഥായ സ്ഥിതാസ്തത്ര മഹാക്രതൗ82.
സർവേ ദേവനികായാശ്ച ദാനവാശ്ചാസുരാഗണാഃ.
അമർഷം പൃഷ്ഠതഃ കൃത്വാ സുപ്രീതാസ്തേ പരസ്പരമ്83.
ഋഷീൻപര്യചരൻസർവേ ശുശ്രൂഷൻബ്രാഹ്മണാംസ്തഥാ.
ഋഷയോ ബ്രഹ്മർഷയശ്ച ദ്വിജാ ദേവർഷയസ്തഥാ84.

രാജർഷയോ മുഖ്യതമാസ്സമായാതാഃ സമംതതഃ.

കതമശ്ച സുരോപ്യത്ര ക്രതൗ യാജ്യോ ഭവിഷ്യതി85.

പശവഃ പക്ഷിണശ്ചൈവ തത്ര യാതാ ദിദൃക്ഷവഃ.

ബ്രാഹ്മണാ ഭോക്തുകാമാശ്ച സർവേ വർണാനുപൂർവശഃ86.

സ്വയം ച വരുണോ രത്നം ദക്ഷശ്ചാന്നം സ്വയം ദദൗ.

ആഗത്യവരുണോലോകാത്പക്വംചാന്നംസ്വതോപചത്87.

വായുർഭക്ഷവികാരാംശ്ച രസപാചീ ദിവാകരഃ.

അന്നപാചനകൃത്സോമോ മതിദാതാ ബൃഹസ്പതിഃ88.

ധനദാനം ധനാധ്യക്ഷോ വസ്ത്രാണി വിവിധാനി ച.

സരസ്വതീ നദാധ്യക്ഷോ ഗംഗാദേവീ സനർമദാ89.

യാശ്ചാന്യാഃ സരിതഃ പുണ്യാഃ കൂപാശ്ചൈവ ജലാശയാഃ.

പല്വലാനി തടാകാനി കുംഡാനി വിവിധാനി ച90.

പ്രസ്രവാണി ച മുഖ്യാനി ദേവഖാതാന്യനേകശഃ.

ജലാശയാനി സർവാണി സമുദ്രാഃ സപ്തസംഖ്യകാഃ91.

ലവണേക്ഷുസുരാസർപിർദധിദുഗ്ധജലൈഃ സമമ്.

സപ്തലോകാഃ സപാതാലാഃ സപ്തദ്വീപാഃ സപത്തനാഃ92.

വൃക്ഷാ വല്ല്യഃ സതൃണാനി ശാകാനി ച ഫലാനി ച.

പൃഥിവീവായുരാകാശമാപോജ്യോതിശ്ച പംചമമ്93.

സവിഗ്രഹാണി ഭൂതാനി ധർമശാസ്ത്രാണി യാനി ച.

വേദഭാഷ്യാണി സൂത്രാണി ബ്രഹ്മണാ നിർമിതം ച യത്94.

അമൂർതം മൂർതമത്യന്തം മൂർതദൃശ്യം തഥാഖിലമ്.

ഏവം കൃതേ തഥാസ്മിംസ്തു യജ്ഞേ പൈതാമഹേ തദാ95.

ദേവാനാം സംനിധൗ തത്ര ഋഷിഭിശ്ച സമാഗമേ.

ബ്രഹ്മണോ ദക്ഷിണേ പാർശ്വേ സ്ഥിതോ വിഷ്ണുഃ സനാതനഃ96.

വാമപാർശ്വേ സ്ഥിതോ രുദ്രഃ പിനാകീ വരദഃ പ്രഭുഃ.

ഋത്വിജാം ചാപി വരണം കൃതം തത്ര മഹാത്മനാ97.

ഭൃഗുർഹോതാവൃതസ്തത്ര പുലസ്ത്യോധ്വർയ്യുസത്തമഃ.
തത്രോദ്ഗാതാ മരീചിസ്തു ബ്രഹ്മാ വൈ നാരദഃ കൃതഃ98.
സനത്കുമാരാദയോ യേ സദസ്യാസ്തത്ര തേ ഭവൻ.
പ്രജാപതയോ ദക്ഷാദ്യാ വർണാ ബ്രാഹ്മണപൂർവകാഃ99.
ബ്രഹ്മണശ്ച സമീപേ തു കൃതാ ഋത്വിഗ്വികല്പനാ.
വസ്ത്രൈരാഭരണൈര്യുക്താഃ കൃതാ വൈശ്രവണേന തേ100 1.16.100.
അംഗുലീയൈഃ സകടകൈർമകുടൈർഭൂഷിതാ ദ്വിജാഃ.
ചത്വാരോ ദ്വൗ ദശാന്യേ ച ത ഷോഡശർത്വിജഃ101.
ബ്രഹ്മണാ പൂജിതാഃ സർവേ പ്രണിപാതപുരഃസരമ്.
അനുഗ്രാഹ്യോ ഭവദ്ഭിസ്തു സർവൈരസ്മിൻക്രതാവിഹ102.
പത്നീ മമൈഷാ സാവിത്രീ യൂയം മേ ശരണംദ്വിജാഃ.
വിശ്വകർമാണമാഹൂയ ബ്രഹ്മണഃ ശീർഷമുംഡനം103.
യജ്ഞേ തു വിഹിതം തസ്യ കാരിതം ദ്വിജസത്തമൈഃ.
ആതസേയാനി വസ്ത്രാണി ദംപത്യർഥേ തഥാ ദ്വിജൈഃ104.
ബ്രഹ്മഘോഷേണ തേ വിപ്രാ നാദയാനാസ്ത്രിവിഷ്ടപമ്.
പാലയംതോ ജഗച്ചേദം ക്ഷത്രിയാഃ സായുധാഃ സ്ഥിതാഃ105.
ഭക്ഷ്യപ്രകാരാന്വിവിധിന്വൈശ്യാസ്തത്ര പ്രചക്രിരേ.
രസബാഹുല്യയുക്തം ച ഭക്ഷ്യം ഭോജ്യം കൃതം തതഃ106.
അശ്രുതം പ്രാഗദൃഷ്ടം ച ദൃഷ്ട്വാ തുഷ്ടഃ പ്രജാപതിഃ.
പ്രാഗ്വാടേതി ദദൗ നാമ വൈശ്യാനാം സൃഷ്ടികൃദ്വിഭുഃ107.
ദ്വിജാനാം പാദശുശ്രൂഷാ ശൂദ്രൈഃ കാര്യാ സദാ ത്വിഹ.
പാദപ്രക്ഷാലനം ഭോജ്യമുച്ഛിഷ്ടസ്യ പ്രമാർജനം108.
തേപി ചക്രുസ്തദാ തത്ര തേഭ്യോ ഭൂയഃ പിതാമഹഃ.
ശൂശ്രൂഷാർഥം മയാ യൂയം തുരീയേ തു പദേ കൃതാഃ109.
ദ്വിജാനാം ക്ഷത്രബന്ധൂനാം ബന്ധൂനാം ച ഭവദ്വിധൈഃ.
ത്രിഭ്യശ്ശുശ്രൂഷണാ കാര്യേത്യുക്ത്വാ ബ്രഹ്മാ തഥാഽകരോത്110.

ദ്വാരാധ്യക്ഷം തഥാ ശക്രം വരുണം രസദായകമ്.

വിത്തപ്രദം വൈശ്രവണം പവനം ഗംധദായിനമ്111.

ഉദ്യോതകാരിണം സൂര്യം പ്രഭുത്വേ മാധവഃ സ്ഥിതഃ.

സോമഃ സോമപ്രദസ്തേഷാം വാമപക്ഷ പഥാശ്രിതഃ112.

സുസത്കൃതാ ച പത്നീ സാ സവിത്രീ ച വരാംഗനാ.

അധ്വര്യുണാ സമാഹൂതാ ഏഹി ദേവി ത്വരാന്വിതാ113.

ഉത്ഥിതാശ്ചാഗ്നയഃ സർവേ ദീക്ഷാകാല ഉപാഗതഃ.

വ്യഗ്രാ സാ കാര്യകരണേ സ്ത്രീസ്വഭാവേന നാഗതാ114.

ഇഹവൈ ന കൃതം കിംചിദ്ദ്വാരേ വൈ മംഡനം മയാ.

ഭിത്ത്യാം വൈചിത്രകർമാണി സ്വസ്തികം പ്രാംഗണേന തു115.

പ്രക്ഷാലനം ച ഭാംഡാനാം ന കൃതം കിമപി ത്വിഹ.

ലക്ഷ്മീരദ്യാപി നായാതാ പത്നീനാരായണസ്യ യാ116.

അഗ്നേഃ പത്നീ തഥാ സ്വാഹാ ധൂമ്രോർണാ തു യമസ്യ തു.

വാരുണീ വൈ തഥാ ഗൗരീ വായോർവൈ സുപ്രഭാ തഥാ117.

ഋദ്ധിർവൈശ്രവണീ ഭാര്യാ ശമ്ഭോർഗൗരീ ജഗത്പ്രിയാ.

മേധാ ശ്രദ്ധാ വിഭൂതിശ്ച അനസൂയാ ധൃതിഃ ക്ഷമാ119.

ഗംഗാ സരസ്വതീ ചൈവ നാദ്യാ യാതാശ്ച കന്യകാഃ.

ഇംദ്രാണീ ചംദ്രപത്നീ തു രോഹിണീ ശശിനഃ പ്രിയാഃ120.

അരുംധതീ വസിഷ്ഠസ്യ സപ്തർഷീണാം ച യാഃ സ്ത്രിയഃ.

അനസൂയാത്രിപത്നീ ച തഥാന്യാഃ പ്രമദാ ഇഹ121.

വധ്വോ ദുഹിതരശ്ചൈവ സഖ്യോ ഭഗിനികാസ്തഥാ.

നാദ്യാഗതാസ്തു താഃ സർവാ അഹം താവത്സ്ഥിതാ ചിരം122.

നാഹമേകാകിനീ യാസ്യേ യാവന്നായാംതി താ സ്ത്രിയഃ.

ബ്രൂഹി ഗത്വാ വിരംചിം തു തിഷ്ഠ താവന്മുഹൂർതകമ്123.

സർവാഭിഃ സഹിതാ ചാഹമാഗച്ഛാമി ത്വരാന്വിതാ.

സർവൈഃ പരിവൃതഃ ശോഭാം ദേവൈഃ സഹ മഹാമതേ124.

ഭവാൻപ്രാപ്നോതി പരമാം തഥാഹം തു ന സംശയഃ.
വദമാനാം തഥാധ്വര്യുസ്ത്യക്ത്വാ ബ്രഹ്മാണമാഗതഃ125.
സാവിത്രീ വ്യാകുലാ ദേവ പ്രസക്താ ഗൃഹകർമാണി.
സഖ്യോ നാഭ്യാഗതാ യാവത്താവന്നാഗമനം മമ126.
ഏവമുക്തോസ്മി വൈ ദേവ കാലശ്ചാപ്യതിവർത്തതേ.
യത്തേദ്യ രുചിതം താവത്തത്കുരുഷ്വ പിതാമഹ127.
ഏവമുക്തസ്തദാ ബ്രഹ്മാ കിംചിത്കോപസമന്വിതഃ.
പത്നീം ചാന്യാം മദർഥേ വൈ ശീഘ്രം ശക്ര ഇഹാനയ128.
യഥാ പ്രവർതതേ യജ്ഞഃ കാലഹീനോ ന ജായതേ.
തഥാ ശീഘ്രം വിധിത്സ്വ ത്വം നാരീം കാംചിദുപാനയ129.
യാവദ്യജ്ഞസമാപ്തിർമേ വർണേ ത്വാം മാ കൃഥാ മനഃ.
ഭൂയോപി താം പ്രമോക്ഷ്യാമി സമാപ്തൗ തു ക്രതോരിഹ130.
ഏവമുക്തസ്തദാ ശക്രോ ഗത്വാ സർവം ധരാതലം.
സ്ത്രിയോ ദൃഷ്ടാശ്ച യാസ്തേന സർവാഃ പരപരിഗ്രഹാഃ131.
ആഭീരകന്യാ രൂപാഢ്യാ സുനാസാ ചാരുലോചനാ.
ന ദേവീ ന ച ഗംധർവീ നാസുരീ ന ച പന്നഗീ132.
ന ചാസ്തി താദൃശീ കന്യാ യാദൃശീ സാ വരാംഗനാ.
ദദർശ താം സുചാർവംഗീം ശ്രിയം ദേവീമിവാപരാമ്133.
സംക്ഷിപന്തീം മനോവൃത്തി വിഭവം രൂപസംപദാ.
യദ്യത്തു വസ്തുസൗംദര്യാദ്വിശിഷ്ടം ലഭ്യതേ ക്വചിത്134.
തത്തച്ഛരീരസംലഗ്നം തന്വംഗ്യാ ദദൃശേ വരമ്.
താം ദൃഷ്ട്വാ ചിംതയാമാസ യദ്യേഷാ കന്യകാ ഭവേത്135.
തന്മത്തഃ കൃതപുണ്യോന്യോ ന ദേവോ ഭുവി വിദ്യതേ.
യോഷിദ്രത്നമിദം സേയം സദ്ഭാഗ്യായാം പിതാമഹഃ136.
സരാഗോ യദി വാ സ്യാത്തു സഫലസ്ത്വേഷ മേ ശ്രമഃ.
നീലാഭ്ര കനകാംഭോജ വിദ്രുമാഭാം ദദർശ താം137.

ത്വിഷം സംബിഭ്രതീമംഗൈഃ കേശഗംഡേ ക്ഷണാധരൈഃ.
മന്മഥാശോകവൃക്ഷസ്യ പ്രോദ്ഭിന്നാം കലികാമിവ138.
പ്രദഗ്ധഹൃച്ഛയേനൈവ നേത്രവഹ്നിശിഖോത്കരൈഃ.
ധാത്രാ കഥം ഹി സാ സൃഷ്ടാ പ്രതിരൂപമപശ്യതാ139.
കല്പിതാ ചേത്സ്വയം ബുധ്യാ നൈപുണ്യസ്യ ഗതിഃ പരാ.
ഉത്തുംഗാഗ്രാവിമൗ സൃഷ്ടൗ യന്മേ സംപശ്യതഃ സുഖം140.
പയോധരൗ നാതിചിത്രം കസ്യ സംജായതേ ഹൃദി.
രാഗോപഹതദേഹോയമധരോ യദ്യപി സ്ഫുടമ്141.
തഥാപി സേവമാനസ്യ നിർവാണം സംപ്രയച്ഛതി.
വഹദ്ഭിരപി കൗടില്യമലകൈഃ സുഖമർപ്യതേ142.
ദോഷോപി ഗുണവദ്ഭാതി ഭൂരിസൗംദര്യമാശ്രിതഃ.
നേത്രയോർഭൂഷിതാവംതാ വാകർണാഭ്യാശമാഗതൗ143.
കാരണാദ്ഭാവചൈതന്യം പ്രവദംതി ഹി തദ്വിദഃ.
കർണയോർഭൂഷണേ നേത്രേ നേത്രയോഃ ശ്രവണാവിമൗ144.
കുംഡലാംജനയോരത്ര നാവകാശോസ്തി കശ്ചന.
ന തദ്യുക്തം കടാക്ഷാണാം യദ്വിധാകരണം ഹൃദി145.
തവസംബംധിനോയ്യേത്ര കഥം തേ ദുഃഖഭാഗിനഃ.
സർവസുംദരതാമേതി വികാരഃ പ്രാകൃതൈർഗുണൈഃ146.
വൃദ്ധേ ക്ഷണശതാനാം തു ദൃഷ്ടമേഷാ മയാ ധനമ്.
ധാത്രാ കൗശല്യസീമേയം രൂപോത്പത്തൗ സുദർശിതാ147.
കരോത്യേഷാ മനോ നൃണാം സസ്നേഹം കൃതിവിഭ്രമൈഃ.
ഏവം വിമൃശതസ്തസ്യ തദ്രൂപാപഹൃതത്വിഷഃ148.
നിരംതരോദ്ഗതൈശ്ഛന്നമഭവത്പുലകൈർവപുഃ.
താം വീക്ഷ്യ നവഹേമാഭാം പദ്മപത്രായതേക്ഷണാമ്149.
ദേവാനാമഥ യക്ഷാണാം ഗംധർവോരഗരക്ഷസാമ്.
നാനാ ദൃഷ്ടാ മയാ നാര്യോ നേദൃശീ രൂപസംപദാ150 1.16.150.

ത്രൈലോക്യാംതർഗതം യദ്യദ്വസ്തുതത്തത്പ്രധാനതഃ.

സമാദായ വിധാത്രാസ്യാഃ കൃതാ രൂപസ്യ സംസ്ഥിതിഃ151.

ഇംദ്ര ഉവാച.

കാസി കസ്യ കുതശ്ച ത്വമാഗതാ സുഭ്രു കഥ്യതാമ്.

ഏകാകിനീ കിമർഥം ച വീഥീമധ്യേഷു തിഷ്ഠസി152.

യാന്യേതാന്യംഗസംസ്ഥാനി ഭൂഷണാനി ബിഭർഷി ച.

നൈതാനി തവ ഭൂഷായൈ ത്വമേതേഷാം ഹി ഭൂഷണമ്153.

ന ദേവീ ന ച ഗംധർവീ നാസുരീ ന ച പന്നഗീ.

കിന്നരീ ദൃഷ്ടപൂർവാ വാ യാദൃശീ ത്വം സുലോചനേ154.

ഉക്താ മയാപി ബഹുശഃ കസ്മാദ്ദത്സേ ഹി നോത്തരമ്.

ത്രപാന്വിതാ തു സാ കന്യാ ശക്രം പ്രോവാച വേപതീ155.

ഗോപകന്യാ ത്വഹം വീര വിക്രീണാമീഹ ഗോരസമ്.

നവനീതമിദം ശുദ്ധം ദധി ചേദം വിമംഡകമ്156.

ദധ്നാ ചൈവാത്ര തക്രേണ രസേനാപി പരംതപ.

അർഥീ യേനാസി തദ്ബ്രൂഹി പ്രഗൃഹ്ണീഷ്വ യഥേപ്സിതമ്157.

ഏവമുക്തസ്തദാ ശക്രോ ഗൃഹീത്വാ താം കരേ ദൃഢമ്.

അനയത്താം വിശാലാക്ഷീം യത്ര ബ്രഹ്മാ വ്യവസ്ഥിതഃ158.

നീയമാനാ തു സാ തേന ക്രോശംതീ പിതൃമാതരൗ.

ഹാ താത മാതർഹാ ഭ്രാതർനയത്യേഷ നരോ ബലാത്159.

യദി വാസ്തി മയാ കാര്യം പിതരം മേ പ്രയാചയ.

സ ദാസ്യതി ഹി മാം നൂനം ഭവതഃ സത്യമുച്യതേ160.

കാ ഹി നാഭിലഷേത്കന്യാ ഭർതാംരം ഭക്തിവത്സലമ്.

നാദേയമപി തേ കിംചിത്പിതുർമേ ധർമവത്സല161.

പ്രസാദയേ തം ശിരസാ മാം സ തുഷ്ടഃ പ്രദാസ്യതി.

പിതുശ്ചിത്തമവിജ്ഞായ യദ്യാത്മാനം ദദാമി തേ162.

ധർമോ ഹി വിപുലോ നശ്യേത്തേന ത്വാം ന പ്രസാദയേ.

ഭവിഷ്യാമി വശേ തുഭ്യം യദി താതഃ പ്രദാസ്യതി163.

ഇത്ഥമാഭാഷ്യമാണസ്തു തദാ ശക്രോഽനയച്ച താമ്.

ബ്രഹ്മണഃ പുരതഃ സ്ഥാപ്യ പ്രാഹാസ്യാർഥേ മയാഽബലേ164.

ആനീതാസി വിശാലാക്ഷി മാ ശുചോ വരവർണ്ണിനി.

ഗോപകന്യാമസൗ ദൃഷ്ട്വാ ഗൗരവർണാം മഹാദ്യുതിമ്165.

കമലാമേവ താം മേനേ പുംഡരീകനിഭേക്ഷണാമ്.

തപ്തകാംചനസദ്ഭിത്തി സദൃശാ പീനവക്ഷസമ്166.

മത്തേഭഹസ്തവൃത്തോരും രക്തോത്തുംഗ നഖത്വിഷം.

തം ദൃഷ്ട്വാഽമന്യതാത്മാനം സാപി മന്മനഥച്ചരമ്167.

തത്പ്രാപ്തിഹേതു ക ധിയാ ഗതചിത്തേവ ലക്ഷ്യതേ.

പ്രഭുത്വമാത്മനോ ദാനേ ഗോപകന്യാപ്യമന്യത168.

യദ്യേഷ മാം സുരൂപത്വാദിച്ഛത്യാദാതുമാഗ്രഹാത്.

നാസ്തി സീമംതിനീ കാചിന്മത്തോ ധന്യതരാ ഭുവി169.

അനേനാഹം സമാനീതാ യച്ചക്ഷുർഗോചരം ഗതാ.

അസ്യ ത്യാഗേ ഭവേന്മൃത്യുരത്യാഗേ ജീവിതം സുഖമ്170.

ഭവേയമപമാനാച്ച ധിഗ്രൂപാ ദുഃഖദായിനീ.

ദൃശ്യതേ ചക്ഷുഷാനേന യാപി യോഷിത്പ്രസാദതഃ171.

സാപി ധന്യാ ന സംദേഹഃ കിം പുനര്യാം പരിഷ്വജേത്.

ജഗദ്രൂപമശേഷം ഹി പൃഥക്സംചാരമാശ്രിതമ്172.

ലാവണ്യം തദിഹൈകസ്ഥം ദർശിതം വിശ്വയോനിനാ.

അസ്യോപമാ സ്മരഃ സാധ്വീ മന്മഥസ്യ ത്വിഷോപമാ173.

തിരസ്കൃതസ്തു ശോകോയം പിതാ മാതാ ന കാരണമ്.

യദി മാം നൈഷ ആദത്തേ സ്വല്പം മയി ന ഭാഷതേ174.

അസ്യാനുസ്മരണാന്മൃത്യുഃ പ്രഭവിഷ്യതി ശോകജഃ.

അനാഗസി ച പത്യാം തു ക്ഷിപ്രം യാതേയമീദൃശീ175.

കുചയോർമണിശോഭായൈ ശുദ്ധാമ്ബുജ സമദ്യുതിഃ.

മുഖമസ്യ പ്രപശ്യംത്യാ മനോ മേ ധ്യാനമാഗതമ്176.

അസ്യാംഗസ്പർശസംയോഗാന്ന ചേത്ത്വം ബഹു മന്യസേ.

സ്പൃശന്നടസി തർഹി ന ത്വം ശരീരം വിതഥം പരമ്177.

അഥവാസ്യ ന ദോഷോസ്തി യദൃച്ഛാചാരകോ ഹ്യസി.

മുഷിതഃ സ്മര നൂനം ത്വം സംരക്ഷ സ്വാം പ്രിയാം രതിമ്178.

ത്വത്തോപി ദൃശ്യതേ യേന രൂപേണായം സ്മരാധികഃ.

മമാനേന മനോരത്ത സർവസ്വം ച ഹൃതം ദൃഢമ്179.

ശോഭാ യാ ദൃശ്യതേ വക്ത്രേ സാ കുതഃ ശശലക്ഷ്മണി.

നോപമാ സകലം കസ്യ നിഷ്കലംകേന ശസ്യതേ180.

സമാനഭാവതാം യാതി പംകജം നാസ്യ നേത്രയോഃ.

കോപമാ ജലശംഖേന പ്രാപ്താ ശ്രവണശംങ്ഖയോഃ181.

വിദ്രുമോപ്യധരസ്യാസ്യ ലഭതേ നോപമാം ധ്രുവമ്.

ആത്മസ്ഥമമൃതം ഹ്യേഷ സംസ്രവംശ്ചേഷ്ടതേ ധ്രുവമ്182.

യദി കിംചിച്ഛുഭം കർമ ജന്മാംതരശതൈഃ കൃതമ്.

തത്പ്രസാദാത്പുനർഭർതാ ഭവത്വേഷ മമേപ്സിതഃ183.

ഏവം ചിംതാപരാധീനാ യാവത്സാ ഗോപകന്യകാ.

താവദ്ബ്രഹ്മാ ഹരിം പ്രാഹ യജ്ഞാർഥം സത്വരം വചഃ184.

ദേവീ ചൈഷാ മഹാഭാഗാ ഗായത്രീ നാമതഃ പ്രഭോ.

ഏവമുക്തേ തദാ വിഷ്ണുർബ്രഹ്മാണം പ്രോക്തവാനിദമ്185.

തദേനാമുദ്വഹസ്വാദ്യ മയാ ദത്താം ജഗത്പ്രഭോ.

ഗാംധർവേണ വിവാഹേന വികല്പം മാ കൃഥാശ്ചിരമ്186.

അമും ഗൃഹാണ ദേവാദ്യ അസ്യാഃ പാണിമനാകുലമ്.

ഗാംധേർവേണ വിവാഹേന ഉപയേമേ പിതാമഹഃ187.

താമവാപ്യ തദാ ബ്രഹ്മാ ജഗാദാദ്ധ്വര്യുസത്തമമ്.

കൃതാ പത്നീ മയാ ഹ്യേഷാ സദനേ മേ നിവേശയ188.

മൃഗശൃംഗധരാ ബാലാ ക്ഷൗമവസ്ത്രാവഗുംഠിതാ.

പത്നീശാലാം തദാ നീതാ ഋത്വിഗ്ഭിർവേദപാരഗൈഃ189.

ഔദുംബേരണ ദംഡേന പ്രാവൃതോ മൃഗചർമണാ.

മഹാധ്വരേ തദാ ബ്രഹ്മാ ധാമ്നാ സ്വേനൈവ ശോഭതേ190.

പ്രാരബ്ധം ച തതോ ഹോത്രം ബ്രാഹ്മണൈർവേദപാരഗൈഃ.

ഭൃഗുണാ സഹിതൈഃ കർമ വേദോക്തം തൈഃ കൃതം തദാ.

തഥാ യുഗസഹസ്രം തു സ യജ്ഞഃ പുഷ്കരേഽഭവത്191.

ഇതി ശ്രീപാദ്മപുരാണേ പ്രഥമേ സൃഷ്ടിഖംഡേ ഗായത്രീസംഗ്രഹോനാമ ഷോഡശോഽധ്യായഃ16.
